

ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА

Соломія Мороз

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

Анотація. У статті розглядається інноваційний розвиток санаторно-курортного господарства як один із найважливіших факторів підвищення конкурентоспроможності підприємств господарської діяльності. Стверджується, що інновації є важливим завданням для розвитку санаторно-курортної сфери. Розглянуто напрямки розвитку інноваційної діяльності на підприємствах санаторно-курортного комплексу. Визначено, що впровадження інновацій створює значні конкурентні переваги для суб'єктів санаторно-курортної діяльності.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, стратегічні пріоритети, санаторно-курортне господарство, конкурентоспроможність.

Abstract. The article discusses the innovative development of the spa industry as one of the most important factors for improving the competitiveness of economic activity. Approved that innovation is an important objective for the development of the spa industry. The directions of development of innovative activity at the enterprises of the sanatorium-resort complex are considered. Determined that introduction of innovations create significant competitive advantages for subjects sanatorium and resort activities.

Key words: innovations, innovative development, strategic priorities, sanatorium and resort economy, competitiveness.

Постановка проблеми. Активізація інноваційної діяльності є одним із ключових факторів підвищення конкурентоздатності підприємств санаторно-курортного комплексу. На думку багатьох вчених, вітчизняні санаторно-курортні заклади мають потребу в інноваціях, які впроваджуються саме з метою підвищення їх конкурентоспроможності. У зв'язку з цим проблема визначення стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку санаторно-курортного господарства є актуальною та має важливе значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах вітчизняних авторів, які досліджують проблеми інноваційної сфери стосовно санаторно-курортного господарства, наголошується на необхідності впровадження інновацій як важливого чинника для конкурентних переваг підприємств, обґрунтовуються концептуальні основи інноваційного розвитку санаторно-

курортного господарства (М. Ковач), розглядаються основні напрямки, пов'язані з інноваційною діяльністю тощо. Однак у зв'язку із постійною актуалізацією факторів зовнішнього середовища та необхідністю оновлення цілей наявної стратегічної документації згаданий напрям досліджень потребує поглиблення.

Виклад основного матеріалу. Сучасний розвиток санаторно-курортного господарства багато в чому залежить від розробки та впровадження інноваційних технологій, спрямованих на вдосконалення обслуговування клієнтів та розширення сервісних туристичних можливостей. Сучасна ситуація характеризується різким загостренням конкурентної боротьби. У цих умовах інновації стають обов'язковим елементом господарської діяльності підприємства і основною рушійною силою та передумовою його розвитку.

Інноваційний процес є чинником активізації міжнародного туристичного обміну та зростаючої якості туристичних послуг, а також є важливим аргументом у конкурентній боротьбі. Впровадження технологічних, організаційно-господарських та інших інновацій створює конкурентні переваги суб'єктів підприємницької діяльності в туризмі – від фірми-туроператора і санаторно-курортного закладу до регіону та країни в цілому [1].

Зростання туристичних потоків зумовлює необхідність пошуку оптимальних підходів до модернізації санаторно-курортного комплексу, який задовольняє не лише потреби туристів, але й місцевого населення. Україна, володіючи великим потенціалом природно-кліматичних умов, досить слабо використовує його для потреб санаторно-курортного господарства. Варто зауважити, що це стосується і тих регіонів, де санаторно-курортний комплекс найбільш розвинений.

Фахівці вважають, що стратегічним напрямом розвитку санаторно-курортних закладів в сучасних умовах має бути перебудова відповідних закладів на курорти європейського зразка зі збереженням кращих традицій і розвитком сучасних медичних і оздоровчих методик і нової якості сервісу [2].

Важливим для розвитку санаторно-курортного господарства має стати відновлення за рахунок застосування нових інноваційних підходів менеджменту закладів, які будуть надавати доступні та ефективні для населення оздоровчі та профілактичні послуги, що дозволить вітчизняним курортам вийти на новий міжнародний ринок.

У більшості країн, державна туристична політика спрямована на те, щоб розвиток санаторно-курортного господарства сприяв економічному зростанню регіону. Водночас в Україні санаторно-курортні заклади недостатньо звертають увагу на якість рекреаційних послуг, хоча саме вона є запорукою збільшення кількості рекреантів.

Інноваційна діяльність у сфері послуг (торгівля, харчування, медичне обслуговування, санаторно-курортні комплекси, туризм та ін.) повинна

будуватися переважно не на розробці нововведень у сфері своєї діяльності, а на масштабному використанні новітніх розробок в сфері науки, техніки, виробництві, культури, створюваних організаціями, підприємствами та творчими колективами, що спеціалізуються у відповідній науково-дослідній та творчій діяльності [3].

Під «інноваціями в сфері послуг» слід розуміти творчий процес, за допомогою якого нові ідеї, цінності, методи, процедури, технології, стандарти або вироби впроваджуються з метою досягнення певних завдань в сфері обслуговування. Ця сфера, як правило, має справу з великими масами населення і представлена складними комплексами різних підприємств і служб, об'єднаних в єдиному творчому процесі. Очевидно, що ефективність таких комплексів буде визначатися не окремими нововведеннями (інноваціями), застосованими в окремих ланках комплексів, а цілою гамою інновацій та їх гармонійним і ефективним використанням у всьому творчому процесі.

Серед основних факторів, які визначають ступінь інноваційного розвитку:

- ринкова кон'юнктура ринку і конкуренція (на внутрішньому і зовнішньому ринках);
- зовнішнє середовище (рівень розвитку науки і техніки, удосконалення законодавчої та юридичної бази, політична і економічна стабільність);
- кадри (вчені, фахівці, підприємці, менеджери, політичні діячі, державні службовці);
- ресурси (природні, виробничі, фінансові, науково-технічні, технологічні, інфраструктура).

На нашу думку, інноваційний розвиток санаторно-курортного господарства має передусім передбачати освоєння нових ринків, розробку і створення нових туристичних маршрутів, послуг, технологій із застосуванням досягнень науки, техніки, ІТ-технологій, а також сучасних форм організаційно-управлінської діяльності, впровадження яких дасть можливість збільшити зайнятість населення, його доходи, покращити соціально-економічний розвиток і туристичну привабливість не лише окремих регіонів, але й країни в цілому.

Висновки. Керівництво санаторно-курортних закладів в умовах ринкової економіки все більше розуміє необхідність розробки та впровадження інновацій і пов'язану з цим економічну вигоду. Завдяки своєму унікальному природно-ресурсному потенціалу та збільшенню інтересу туристів до санаторно-курортного комплексу, Україна має всі підстави для швидкого інноваційного розвитку у цьому напрямі. Санаторно-курортна сфера сприяє створенню умов для економічного росту країни, підвищення та покращення якості життя населення, збільшення його зайнятості та доходів. Формування нових підходів і впровадження інновацій дозволить створити сучасний санаторно-курортний комплекс з добре розвинутою матеріально-

технічною базою. Таким чином, для санаторно-курортного сегменту пріоритетним напрямом є інноваційна діяльність, а для успішного функціонування санаторно-курортних закладів необхідним є впровадження інновацій.

Список використаних джерел:

1. Кравченко Л. А. Інноваційне забезпечення розвитку туристично-рекреаційного потенціалу регіону / Л. А. Кравченко // Вісник Хмельницького національного університету.– 2011.– № 3.– С. 7–11.
2. Тарасенко, О. І. Необхідність інноваційної політики в санаторно-курортній сфері України / О. І. Тарасенко // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : зб. тез доп. VII Міжнар. наук.-практ. конф., 26–28 вересня 2013 р.– Суми, 2013.– С. 267–268.
3. Янюшкин В. А. Особенности инновационной деятельности в санаторно-курортном бизнесе / В. А. Янюшкин // Экономика и экономические науки, Транспорт, Прочие отрасли экономики.– 2010.– С. 204–205.